

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Carner i Obiols, o el front cultural literari

PERFIL

**LA RELACIÓ
EPISTOLAR ENTRE
ARMAND OBIOLS
I JOSEP CARNER
-TOTS DOS,
POETES- ACABA
DE SER RECOLLIDA
EN UN VOLUM PER
LA FUNDACIÓ
LA MIRADA.
ÉS UN GRAN
DOCUMENT SOBRE
LA VOLUNTAT
DE PERSISTIR
EN PLE EXILI**

JOAQUIM
ARMENGOL

De tard en tard apareixen alguns llibres que acaben essent primordials pel sentit final que despleguen. A Catalunya patim un complex d'inferioritat cultural interminable que no ens ha deixat apreciar l'autèntic valor d'aquells puntals humans que han reforçat una Catalunya moderna davant l'intent d'anorreament sistemàtic que patim, a causa de les violentes agressions que l'Estat porta a terme contra la cultura catalana. La riquesa incomparable de tenir i cultivar una llengua pròpia associada a la cultura és allò que ens salva. Aquesta és l'arma més eficaç: la llengua, l'educació i la cultura donen forma i visibilitat a un poble. I pel que sembla alguns préssecs canònics han obviat sovint noms tan fona-

mentals com els de Carner i Obiols. Errors gravíssims, pel que fa a tenir un sentit de bastiment cabdal. Que aquest sentit essencial sigui ignorat tan sovint no deixa de ser un pur misteri.

La Fundació La Mirada acaba d'editar les cartes entre Armand Obiols i Josep Carner durant els anys 1947-1953 a l'exili; i que representen, sens dubte, el retrobament de dos dels principals escriptors intel·lectuals de la nostra història en unes circumstàncies del tot adverses. Tanmateix, però, amb la voluntat indeleble de continuar aquella lluita encetada els primers decennis del segle XX, que no era altra que la de forjar una cultura catalana moderna a través de la llengua, amb una literatura catalana que donés el màxim de dignitat i qualitat possibles. O sigui, la voluntat de construir un país lliure i civilitzat. Avui podríem preguntar-nos si va ser en va. O bé si segueix, encara que sigui calladament. Segueix? Deixem-ho estar, més val no caure en un aiguamoll de pessimisme, com diria el poeta!

Aquestes cartes mostren el valor de la vida a l'exili i, bàsicament, el retrobament de dos escriptors que havien lluitat per confeccionar un territori lliure i modern a través de la cultura i la llengua, una lluita també política que prosseguia viva i tossuda al confinament. Carner, des de Brussel·les, i Obiols, des de París, representen el combat per Catalunya des del front cultural i literari. I per això aquestes cartes són tan interessants i valuoses, per les informacions intel·lectuals i històriques que hi anoten, pels testimonis d'alguns esdeveniments polítics (les disputes del PSUC) i pels noms principals que hi apareixen sovint: Puig i Ferrer, Quiroga Plá, Tarradellas, Canyameres, del qual Obiols

**CARTES
1947-1953**
ARMAND OBIOLS/
JOSEP CARNER
FUNDACIÓ LA MIRADA
302 PÀG./20€

es burla enjogassadament batejant-lo de mil maneres distintes: Mecarenyes, Nyacameres, Manyaqueres, Nyamaqueres... No cal dir que la ironia, les crítiques humorístiques i les bromes hilarants contra escriptors que no donen la talla -segons Carner i Obiols-, hi són constants. Les víctimes? Sagarra, López-Picó i, especialment, Bartra, sobre la testa del qual ballen alguns poemes satírics. Però són molts els temes culturals que desfilen davant el llenguatge juganer, esplèndid i ric d'aquestes cartes; com el cas de Puig i Ferrer i l'editorial Proa, exiliada a Perpinyà; o la història tràgica i difícil de la *Revista de Catalunya*, les tensions sobre el seu control entre Cultura Catalana i la Fundació Ramon Llull. També hi ha lloc per a experiències doloroses de tipus personal, com són els rumors infundats que es fan córrer contra Obiols, acusant-lo injustament d'apropiar-se fons econòmics de la *Revista*. D'altra banda, és l'obra de Carner i la seva publicació un assumpte primordial en la correspondència (Obiols sempre incita i demana a Carner que escrigui més). Hi ha tendresa, sentit i complicitat en aquesta noble relació: s'escriuen, es troben a París, s'ajuden... I Mercè Rodoreda i Emile Noulet, les dones respectives, són l'extraordinari rerefons intel·lectual d'aquesta emotiva complicitat cultural i literària.

Cal recordar, una vegada més, la importància d'aquesta edició esplèndida que conté, a més a més, un parell de sorpreses finals. Una edició feta pel doctor Jordi Marrugat, autor d'un pròleg magnífic i acurat, en el sentit de fer entendre i contextualitzar profusament, històricament, Obiols, Carner i l'època que van viure. Aquest llibre és un luxe, un luxe necessari. ♦♦

**A LES
CARTES HI
LLEGIREU EL
RETROBAMENT DE
DOS
EScriptors
QUE HAVIEN
LLUITAT PER
CONFECCIONAR UN
TERRITORI
LLIURE I
MODERN A
TRAVÉS DE
LA CULTURA
I LA LLENGUA**

FONS CARNER / BIBLIOTECA DE CATALUNYA

EL SECRET DE...

Pep Coll

Hi ha històries, m'explica Pep Coll, "que només s'entenen si ets de pagès". L'autor del Pallars, referent de la literatura del Pirineu, va publicar el 2013 *Dos taüts negres i dos de blancs* (Proa), guanyadora recent del premi Crexells. Coll relata un crim real, un drama que només copses del tot si vius al camp. "Els morts, uns masovers i les seves filles, no els van trobar fins passats dos dies -explica-. Els animals bramaven perquè no els alimentaven i a la gent del poble li va quedar gravat aquell record. Amb els

animals hi estableixes una relació afectiva molt forta". Els fets del llibre es van produir el 1943 al petit nucli de masies de Carreu. Coll recorda que els assassinats de Carreu eren una d'aquelles històries negres que els adults explicaven i els nens escoltaven esfereïts. "És un dels primers relats de terror que vaig sentir de petit", diu.

La novel·la va trigar 60 anys a arribar perquè en un primer moment Coll considerava que no hi havia prou contingut per a un treball llarg. "De crims d'aquesta mena a la muntanya n'hi ha hagut

molts. Fins als 60, a cada casa hi havia armes. La caça era una font extra de recursos". Però Coll va començar a investigar el 2010, a partir dels documents de l'Audiència de Lleida, els atestats de la Guàrdia Civil i testimonis dels crims. Va trobar que en el cas hi apareixia un jutge militar franquista, un important empresari barceloní, Joaquim Sindreu, propietari de la masia dels morts i pare de l'escriptor Carles Sindreu, autor de *La klàxon i el camí*. Un matrimoni veí va matar la família dels masovers de Sindreu.

CRISTIAN
SEGURA

**AMB DOS
TAÜTS
NEGRES I
DOS DE
BLANCS',
COLL HA
GUANYAT
L'ÚLTIM
PREMI
CREXELLS**

De petit, Coll va conèixer els assassins i per al llibre va contactar amb descendents dels botxins i de les víctimes. Quatre dels cinc testimonis que utilitza han mort en l'últim any. L'autor rememora que de petit s'havia creuat amb el matrimoni assassinat pels camins propers a casa dels padrins, a la zona de Carreu. També conserva imatges d'ells al mercat de la Pobla, on la gent els saludava com si res. Coll me'n parla per telèfon, des de Personada, el seu poble de naixement, a pocs quilòmetres de Carreu. Fa un fort soroll de vent de fons. ♦♦